

NUTIDS FRÅGOR

INNEHÅLL:

TILL LÄSAREN

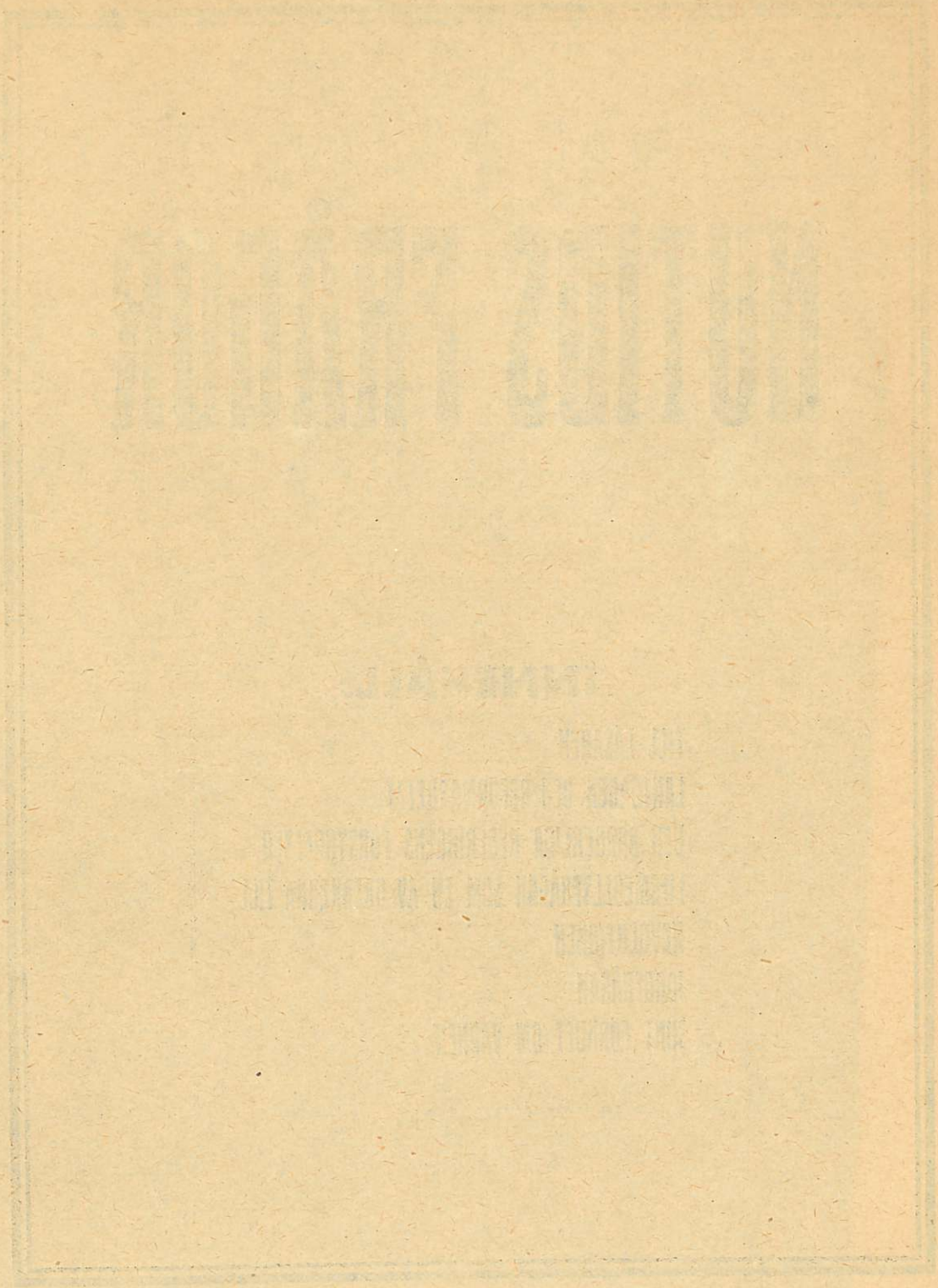
LANTDAGEN OCH REFORMARBETET

DEN BORGERLIGA REGERINGENS FÖRSYNDELSER

LIFSMEDELSFRÅGAN SOM EN AV ORSAKERNA TILL
REVOLUTIONEN

JORDFRÅGAN

SUNT FÖRNUFT OM VAPNEN

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

PHYSICS DEPARTMENT

5710 SOUTH CAMPUS DRIVE

CHICAGO, ILLINOIS 60637

U.S.A.

1970

PHYSICS DEPARTMENT

Till läsaren!

I vårt land pågår för närvarande en grym och blodig fejd som dagligen kräver flere offer och färgar våra snöiga fält med ägna medborgares blod. I denna kamp stå ej tvänne nationer emot varandra, utan ett folks tvänne klasser.

Klasskampen i landet utvecklade sig till klasshat, vilket plötsligt flammade upp till full låga, till ett medborgerligt krig. Striderna ha tillsvidare ägt karaktären av smärre träffningar, men kunna när som helst utveckla sig till ett fruktansvärt mördande ödeläggande tusentals människoliv och förstörande dyrbara värden.

Det måste vara tydligt för envar att denna strid icke enbart kan vara resultatet av uppvigling. Under omständigheternas tryck har kampen mellan de olika klasserna utvecklats till ett krig. Man kom därhän att ingendera av de stridande klasserna såg någon möjlighet att reda ut situationen utan att tillgripa vapen. Men vilka äro de skäl som lett till detta, ty tyngande skäl måste sannerligen ligga därunder förrän ett och samma folks medlemmar icke mera på fredlig väg kunna lösa sina mellanhavanden. Vi förstå alla att världskriget genom de lidanden den framskapat ävensom det långa ekonomiska och politiska förtryck som vår arbetande klass fått utstå varit grundorsakerna till det nuvarande eländet. Men åtskilliga andra orsaker ha också funnits, vilka bidragit därtill.

I det följande skola skilda författare försöka skildra dessa orsaker stödjande sig på fakta. Särskilt vilja de vända sig till den del av den stora allmänheten, vars blick ej ännu hunnit skymmas av lidelserna, vars sinnen hatet ej gjort stenhårda, vars tanke ej enbart arbetar kring de timade grymheterna, utan vilken ännu kan förmås att fördjupa sig i de nuvarande händelsernas grundorsaker.

Till Historien

Den första delen av denna bok handlar om den tidiga historien för den svenska kyrkan. Den beskriver de olika kyrkliga orden och deras utveckling under de första århundradena. Detta inkluderar information om katolska kyrkan, de olika klosterorden och de tidiga protestantiska kyrkorna som uppstod under reformationen. Boken ger också en översikt över de viktigaste kyrkliga dokumenten och synoderna som har påverkat den svenska kyrkans utveckling.

Den andra delen av boken fokuserar på den svenska kyrkans roll i samhället under 1700-talet. Den beskriver hur kyrkan blev en central institution i det svenska samhället och dess ansvar för utbildning, socialt arbete och kyrkligt liv. Detta inkluderar information om kyrkans roll i att bekämpa kätteri och förtryck, samt dess betydelse för den svenska nationens utveckling.

Den tredje delen av boken behandlar den svenska kyrkans utveckling under 1800-talet och 1900-talet. Den beskriver de olika kyrkliga rörelserna som uppstod under denna tid, såsom den svenska kyrkans församlingar och de olika kyrkliga orden. Detta inkluderar också information om kyrkans roll i att bekämpa kätteri och förtryck, samt dess betydelse för den svenska nationens utveckling.

Den fjärde delen av boken avslutar den svenska kyrkans historia och beskriver dess roll i det moderna samhället. Detta inkluderar information om kyrkans roll i att bekämpa kätteri och förtryck, samt dess betydelse för den svenska nationens utveckling.

Utgivet av [Förläggarens namn]

Lantdagen och reformarbetet.

Finland har hittills hört till de länder, som varit tvungna att lyda under främmande folks förmyndarskap. Våra mäktigare grannar hava turvis innehaft husbondeväldet i vårt land, stiftat lagar och utgivit förordningar, vilka varit oss främmande och skadliga samt lämnat obeaktat det, varpå folket hoppades och som varit fördelaktigt för dess utveckling. Som ett ekonomiskt efterblivet men dock livskraftigt land med tämligen stora utvecklingsmöjligheter, ett land, där åkerbruket och industrin sinsemellan kämpade om den ledande platsen medan storindustrin allt ännu förblev i sin linda, hade en demokratisk styrelseform och en frisinnad samhällspolitik varit som av naturen skickade för Finland och det finska folket. En svag och fåtalig högadel, frånvaron av en penninge-aristokrati, medelklassens utpräglad småborgerliga karaktär det andliga ståndets hemmahörande i bondeklassen, landsbefolkningens kända frihetskärlek och naturliga motvilja mot „herrarna” samt den snabb försiggående ståndscirkulationen, allt detta erbjöd goda förutsättningar för en långt gående demokratisk regim.

Den medeltida statsförfattning och det byrokratiska ämbetsmannamaskineri, varmed det feodala Sverge hade välsignat sitt dotterland, bibehölls här för ett helt århundrade framåt, därigenom att vi genom en främmande härskares befallning förenades med Ryssland. Tsarismen, den svarta reaktionens säkraste stödjepelare i Europa, mottog i sin tur beredvilligt vårt av Sverge erhållna arv att förvalta. Ty där fanns allt, som det behövde, för att på ett städat sätt kunna taga i tu med sitt förtryckararbete, vars ändamål var utrotandet av ett helt folk.

I detta sitt stryplingsarbete fick tsarismen det bästa stöd i den finska överklassen, vilken nekade att gå med på några förbättringar i vårt föråldrade styrelsesätt. I sin blindhet gjorde överklassen därav någonslags talisman, av vars dyrkan hela vårt lands öde enligt dess mening berodde. Men denna överklassens blindhet var i själva verket den skarpaste klarsynthet. Genom att avböja alla reformförslag, även de mest obetydliga, kunde man stärka och stödja sina egna klassfördelar. Härtill märkte svenskarna, att deras husbondevælde i landet för alltid var förlorat, om friskare vindar sluppo att blåsa på samhällslivets område. Vårt ämbetsmannaskrå borde även för framtiden bibehållas som en bekväm viloplats för den svenska herremannaklassens ungdom, vars förvekligade nervsystem icke tillät alltför stora ansträngningar. Den finska herremannaklassen knarrade väl å sin sida men ville dock icke vara med om någonslags omläggning av systemet. De egna klassfördelarna gingo således överallt före fosterlandets väl, och likväl kallade man detta fosterlandskärlek. — Tsar Ivan gnuggade händerna av förtjusning.

Men folket började vakna. Under århundradens lopp hade i vårt land så småningom uppstått en slags storindustri, och i dess spår följde snart som en trogen följeslagare: arbetarrörelsen. Kapitalismen började förändra de tidigare patriarkaliska förhållandena, och klassmotsatserna kunde snart skönjas allt tydligare. Nu kunde folket

icke längre hållas i mörker. Orättvisorna i vår styrelseform och den löjeväckande ståndskammarinstitutionen blevo uppenbara för de djupa leden. Så kraftiga blevo reformkraven i all synnerhet vad den senare beträffar, att, då reformen slutligen kom, kom den nästan revoltmässigt. Då trycket österifrån för ett ögonblick borttogs, tog sig folkets vilja i och genom 1905 års storstrejk ett så kraftigt uttryck, att den gamla ståndskammarrepresentationen föll i spillror, lämnande plats för en verkligt demokratisk folkrepresentation.

Detta var utan tvivel ett stort steg framåt. Stånden hade i själva verket representerat blott de jord- och kapitalägande klasserna samt ämbetsmannakåren. Torparna, jordbruks- och industriarbetarna, hantverkarna och småproducenterna hade varit uteslagna därifrån. Ståndslantdagen hade således varit en klassrepresentation, i vilken de ägande klasserna i stilla endräkt möttes kring statens stora köttgryta. Till den nya lantdagen var däremot varje finsk medborgare, såväl man som kvinna, som före valåret fyllt 24 år, berättigad att välja representanter. Klart var, att den nya lantdagen skulle bliva en viktig krigsskådeplats i striden mellan proletariatet och de härskande klasserna. Detta visade sig redan vid de första allmänna valen, i vilka den arbetande klassens parti, det socialdemokratiska, besatte två femtedelar av den nya kammarens platser. De tidigare partierna smulto samman till svaga sinsemellan tvistande grupper. Proletariatet hade således fullt skäl att med gott mod gå framtiden till mötes och vänta sig en fruktbarande tid av reformer och framåtskridande, varunder allt det, som under årtionden blivit försummat, skulle tagas igen. Vår arbetarbefolkning var då ännu icke på något sätt revolutionär. Ett mera hovsamt arbetarparti kan man väl knappast tänka sig. Men det var i alla fall vårt enda reformparti, vilket till en början hade framför sig en hel räckta rent borgerliga förbättringar. Det hade därför att söka få på sin sida även de skygga småborgerliga reformivrarna, och taktiken var också därefter. Arbetarklassens representanter ville verkligen på fredlig parlamentarisk väg förverkliga sitt reformprogram, hela folket till frömma.

Men annorlunda skulle det gå. Maktöverföringen hade försiggått blott i lantdagen. Maktförhållandena mellan folkrepresentationen och landets härskare blevo desamma som tidigare. Till borgarklassens stilla glädje hade tsarregeringen förstått förbehålla sig alla tidigare företrädesrättigheter, med vilkas tillhjälp den egenmäktigt kunde inblanda sig i vårt lands inre angelägenheter. Den ryska kejsaren fick således även framdeles ett ovillkorligt veto i lagstiftningsfrågor samt en vidsträckt propositionsrätt. Han höll allt fortfarande i sin hand regeringsmaskineriet och valde fritt sina rådgivare utan att behöva fästa något avseende vid lantdagens åsikt. Dessa rådgivare voro ansvariga för sina gärningar endast inför härskaren. Några smärre förändringar obeaktade — såsom rätten att sammanträda varje år, rätt att framställa frågor till regeringen, tillsättandet av lantdagens presidium genom val — blevo lantdagens rättigheter icke utvidgade.

I detta sakförhållande låg en stor fara gömd för vårt lands framtida utveckling, ty ett statsskick — där folkrepresentationen är långtgående demokratisk, medan dess fullmakter äro till det yttersta begränsade — ett sådant statsskick är snedvridet. I Fin-

land, där det gällde att förverkliga ett vittgående reformprogram blev följden härav synnerligen fördärvlig, och häri har även det, som nu sker, till stor del sin rot.

Vår borgarklass, som till en början med oro hade sett uppkomsten av detta „världens mest demokratiska” parlament, lugnade sig snart, då den märkte, vilket säkert stöd den hade i tsarregeringen. Kejsaren begagnade flitigt sin vetorätt, förhindrande härigenom ikraftträdandet av flera av folket fordrade och av lantdagen godkända lagar, t. ex. förbudslagen, arbetarskyddslagen, lagen om olycksfallsförsäkring, kommunallagarna och många andra. Dessa voro i själva verket ännu blott mycket anspråkslösa försök att förbättra arbetarklassens usla ställning. Desto större var därför den bitterhet, varmed vårt lands arbetarklass såg även sina minsta förhoppningar svikas. Enkammaren, denna granna tillställning, av vilken man väntade sig så mycket, visade sig sedan också vara blott — en kuliss.

Men ännu större växte arbetarbefolkningens bitterhet, då den såg med vilken tillfredsställelse och svagt dolda glädje landets borgarklass åsåg detta förtrampande av vårt lands rättigheter. „Gud vare lov” — sade även de, som själva hade röstat för ovan nämnda lagar — „Gud vare lov att vi ändå hava en kejsare”. Detta var skamligt, dubbelt skamligt, då man visste att i Petersburg spunnos ränker, vilkas avsikt var att yttermera kringskära lantdagens tidigare rättigheter i rikslagsstiftningen, och man såg huru en ny reaktionstid var i antågande. Före fosterlandets fördel gingo ånyo borgarnas egna klassfördelar. En frisinnad borgerlig vetenskapsman har också senare öppet djärvt säga, huru det förhöll sig härmed. Det berodde icke endast på Nikolai II och hans främlingskap utan på våra egna högermän att monarken efter representationsreformens genomförande flitigt vägrade att stadfästa lagar, som antagits av lantdagen och som således måste anses motsvara folkets vilja. Våra högermän vädjade offentligt till monarken och enskilt till hans oansvariga rådgivare till förmån för ett användande av vetorätten gentemot lantdagens radikala beslut och den „legaliserade plundring” av den kapitalägande klassen som detta beslut påstods innebära *).

Följden härav var, att Finland snart blev efter alla övriga kulturländer vad arbetarlagstiftningen vidkommer, ja t. o. m. efter Ryssland. Icke ens tsarregeringen vågade helt omintetgöra allt det, som vår borgarklass ville. Världens mest demokratiska folkrepresentations höger var världens mest reaktionära höger. Med oro sågo arbetarklassens representanter huru hos folket tilliten till lantdagen och tron på ett fredligt reformarbete började avtaga.

Detta var dock icke något, som skulle varit utmärkande för Finland ensamt. Samma företeelse kunde observeras även i andra länder och härledde sig däraf, att proletariats stora klasskamp nu ingick i sitt tredje stadium, då den tidigare lugna utvecklingsgången fram mot makten övergår i den avgörande striden om själva makten. Den ekonomiska utvecklingen hade gått framåt med jättesteg och tvungit även proletariatet att förändra sin taktik. Den lära, som Bernstein, Heine och många andra predikade ännu våren 1908,

*) Nya Argus 1918 n:o 2: Georg Schaumann: Republikens president.

blev snart såväl i teorin som praktiken omöjlig och har nu förlorat allt värde. Proletariatets växande makt syntes bliva alltmer hotande för de härskande klasserna. För att även framdeles kunna hålla sig vid styret måste dessa allt oftare taga statsmakten i bruk gentemot den arbetande klassen. Före kriget kunde i alla land främst England skönjas en strävan att göra regeringen av parlamentet oavhängig, och detta med allt större tydlighet i den mån arbetarrepresentanternas antal i det senare växte. Och tydligt blev, att varhållst arbetarklassen i ett parlament komme sig till majoritet, där skulle även detta parlament göras ofarligt. Därför blev även socialdemokratin tvungen att förändra sin taktik. De olika former av arbetarrörelse, som under den parlamentariska tidsperiodens förlopp självständigt utvecklade sig, den politiska rörelsen, den fackliga rörelsen och andelsrörelsen och som dessutom ofta stodo i strid sinsemellan, förena sig nu till en enda, stark enhet.

Densamma blev utvecklingen även i Finland blott med den skillnaden, att här den s. k. andra eller parlamentariska tidsperioden helt och hållet resultatlös hade blivit förbi-gången. Med en sin like sökande blindhet hade vår borgarklass med våld hållit vår arbetarrörelse utanför den normala utvecklingen. Att de socialistiska folkrepresentanternas antal det oaktat växte vid varje val, söker sin orsak däri, att våra nationalistiska småborgare med full rätt i socialdemokratin såg det bästa stödet i kampen mot tsarismen. Den manstarka socialistiska lantdagsgruppen väckte även utländska vetenskaps-mäns uppmärksamhet. P a n n e k o c k skrev härom några år före krigets utbrott: I Finland finnes icke ett talrikt industriproletariat; folkets flertal utgöres till största delen av småbrukare. Men dessa stå bakom en stark socialistisk lantdagsgrupp. 40 % av valmännen rösta med socialdemokraterna, emedan endast socialismen erbjuder garantier för en ometlig kamp mot det ryska förtrycket. Under andra förhållanden skulle icke denna bondebefolkning röstat med socialisterna". De såkallade konstitutionella partierna, ungfinnarna och svenska folkpartiet, hava alltid förbehållit sig äran av denna kamp. De togo likasom någonslags patent därpå. Men i alla fall har just deras åt huvudet gångna konstitutionalism, deras nära nog vid-skepliga fasthållande vid allt gammalt och förlegat bragt vårt land obotlig skada, och just detta gav tsarismen tillfälle att med lagliga medel förtrycka vårt folk. Tyngst drab-bade denna förtryckspolitik landets arbetarklass, vilken den hotade beröva också de sista livs- och utvecklingsmöjligheterna. Naturligt var, att tsarismen i Finlands social-demokrati mötte ett mycket segare och omutligare motstånd än i dess borgerliga partier, hos vilka den tvärtom, som Schaumann visar, ofta fann en bundsförvant i kampen mot folkets frihetssträvanden. Men arbetarnas kamp yttrade sig icke i stora ord och öppet, den försiggick i det tysta. Genom upplysningsarbete stärktes folkets frihetskärlek, och många äro de arbetarklassens förkämpar, som berövade sin frihet fingo försmäkta i tsarismens fängelsehålor eller förvisade tvungos irra omkring i främmande land.

Tung och svår var således arbetarklassens ställning, och framtiden tycktes ännu mörkare. Som en oöverstiglig mur stod reaktionen i vägen för allt framåtskridande. Under sådana förhållanden är det icke underligt, om revolutionära tankar vunno insteg, i all synnerhet då de fingo näring utifrån. — Utbröt så världskriget. De imperialistiska regeringarna begagnade detta till sin fördel och tillställde i alla krigförande land stats-kuppsförsök. Krigstillståndet och censuren tilltöppte de missnöjdas mun, och tvångs-

bestämmelserna bundo fackrörelsen. I penning- och affärsvärlden rådde visserligen en kortvarig tid av högkonjunktur, men snart skulle det bliva klart, att man gick mot en ödesdiger världskris. Kriget, som hade omkastat många politiska begrepp, började snart även förändra många samhälleliga sådana, och Ryssland var det land, som skulle bliva den stora, allmän europeiska revolutionsrörelsens vagga och stödjepelare.

De tilldragelser, som i Finland följde på marsrevolutionen, äro oss kanhända alltför närastående, för att vi skulle kunna se den i deras rätta sammanhang. Säkert är, att deras betydelse såsom orsaker till det nuvarande tillståndet är överdriven. Den finska revolutionens rötter sträcka sig djupare. Att denna rörelse icke utbröt tidigare berodde därpå, att vi på våren i lantdagen hade en, om också svag, socialistisk majoritet. Ödet tycktes erbjuda arbetarklassen tillfälle att på fredlig väg lösa de många reformproblem, vartill dyrtiden och tsarismens fall ytterligare lade tvenne viktiga frågor: livsmedelsfrågan och Finlands nationella frihetsstrid. Ehuru 1917 års lantdag utan tvivel var Europas mest tidsenliga parlament, är det dock tvivel underkastat om den ens nöjaktigt hade kunnat lösa den nästan övermänskliga uppgift, den hade sig ålagd. Denna lantdag hade dock i många fall en större arbetsförmåga än dess efterträdare. Dess majoritet genomdrev icke sina förslag med samma oförsynthet, som var utmärkande för den senare lantdagens borgerliga flertal, vilket tog sig före att avgöra till egen fördel synnerligen viktiga frågor med två eller t. o. m. en rösts majoritet. Det såg verkligen i början av sommaren till en del så ut, som de borgerliga partiernas mera frisinnaede element skulle hava förstått uppskatta stundens allvar. Deras gamla ledare fingo draga sig tillbaka, och de yngre trädde fram i främsta ledet, många visande en t. o. m. ganska långtgående reformiver. Historien skall utan tvivel fälla sin dom över de finska män, som hade sin hand med vid upplösandet av denna lantdag, vars ostörda reformarbete kanhända hade kunnat rädda landet och vars sammansättning och anda på samma gång erbjödo tillräckliga garantier för den finska självständighetsfrågans lösning i önskvärd riktning.

Den ögonskenliga enighet, som rådde i vårt land under våren, upphörde genast, då man tog itu med regeringsformen. Klassinstinkterna gjorde sig gällande. Borgarna höllo med händer och tänder fast vid den förlegade maktfördelningsprincipen, och de gingo härvidlag så långt, att de grävde fram en gammal lagparagraf, som stadgar huru man bör begå, då landet blir utan konung. Tidigare hade redan Leo Mechelin sagt, att denna paragraf var omöjlig att tillämpa på nutida förhållanden. Socialisterna däremot ville avskaffa denna farliga dualism i vår statsförfattning, de ville förändra vår regeringsform, så att den skulle motsvara ett verkligt folkvälde. I demokratin sågo de det enda stöd, som kunde hålla Finlands oavhängighet och självständiga liv uppe. På så sätt kom den häftiga striden om vår regeringsform att få det mest intima samband med vår lösande av självständighetsfrågan. För de borgerliga aktivisterna var bevarandet av klasskillnaderna alltför kärt, och de vände sig därför till den tyska imperialismen, seende i denna det enda tillräckligt starka stödet såväl för självständigheten som för sina egna klassfördelar. På så sätt skiljdes de forna stridskamraterna som fiender, och svalget dememellan växte oavbrutet.

Det som sedan följde, var en strid mellan den borgerliga världsåskådningen och

socialdemokratin. Den sistnämnda hade uppställt ett minimiprogram, på vilket inga avprutningar kunde göras. Det var det minsta folket fordrade. Novemberrevolutionen gävo dessa fordringar en ny aktualitet. Att nationella passioner inblandade sig i denna strid och att över det hela hungersnöden bredde sitt mörka hot, var ytterligare ägnat att egga härtill de stora lönerörelserna, vilka arbetarklassen var tvungen anlita för att höja sina levnadsvillkor ur det elände, som det under krigstiden rådandestrejkförbudet hade åstadkommit, samt de fördärvliga övergrepp, av vilka en stor del synbarligen framkallades genom provokation från de mörka och främmande makters sida, som ville begrava Finlands självständighetssträvan i allmän anarki. Allt detta äggade passionerna och omöjliggjorde en kompromiss. Då de borgerliga sedan framställde ett klart makts-ekuperingsprogram, var detta redan början till slutet. Alla förstodo nu att avgörandet stod att finna blott i öppen drabbning. Men socialisterna gingo till denna kamp mera öppet och ärligt än deras motståndare. De förra erkände öppet, att kampen var klasskamp och kriget inbördeskrig, då igen de senare påstodo, att de fingo till kamp mot de främmande förtryckarna, ehuru de även själva lita till dessa och andra främlingars hjälp.

Så blodigt ändade den korta parlamentaristiska tidsåldern i Finland. Finlands folk fick aldrig njuta frukterna av „världens mest demokratiska parlament».

Parlamentaris- mens anhängare.

Den borgerliga regeringens försyndelser.

Törhända hade revolutionen kunnat undvikas, om man hade velat hysa förståelse för de samhälleliga lagarna. Utbrottets kraft hade väl kunnat paralyseras, om man hade velat råda bot på orättvisorna i samhällssystemet, vilka äro revolutionens innersta orsaker. Vi har sett, att man icke har velat detta. Häri ligger den borgerliga regeringens första brott. Tvärtom beredde man sig medvetet för inbördes kriget. Häri ligger den borgerliga regeringens andra brott.

Det brottsliga i den borgerliga regeringens politik ligger däri, att den låtit förhållandena i landet gå emot inbördeskrig och själv bidragit till dettas uppblössande.

Vi vill bevisa detta. Men må på förhand vara sagt, att man icke heller hade annat att vänta av en borgerlig regering.

Vår gamla regering var byråkratins högsäte. Till den ledde alla de trådar, som landet runt höllo all utveckling och demokratisering tillbaka. I den renodlade form som byråkratin inplantats hit ifrån Sverige och Ryssland — och sådan som de borgerliga beundra den i Preussens polissystem stod byråkratin att finna i vår borgerliga regering. Allt konservativt och gammalmodigt var koncentrerat kring borgarregeringen.

Vi se, huru mitt under en sjudande revolutionstid, när levnadsförhållandena till det yttersta tillspetsats, och trycket underifrån hotade att leda till en explosion, den borgerliga regeringen oförsynt fortsätter att nedtrycka demokratin och hela den mäktiga arbetareklassen. Här behöver icke nämnas huru borgarklassen utanför lantdagen genom sin regering har omintetgjort de flesta demokratiska reformplanerna. Ett liknande intrigerande igångsattes emot den enda lantdag, där arbetarens representanter hade majoritet. De borgerliga mottog med en lika genomskinlig som förstäelig tillfredsställelse denna lantdags upplösning. Borgarklassens delaktighet i dennas förhistoria svävar ännu i dunkel, men så snart den fått makten i den nya lantdagen, började den arbeta på att omintetgöra den lagstiftning som den s. k. Mannerska lantdagen hade färdig. Den borgerliga lantdagsmajoriteten hade som sitt program att förhindra djupare gående sociala reformer.

Emot denna bakgrund är borgarregeringens politik ganska klar och lättförståelig. Vi vågar för den skull stämpla den som brottslig — brottslig emot Finlands folk.

Den utgår från den förutsättningen att erkännandet av den ryska Interimsregeringen som Finlands „lagliga, högsta statsmakt” för borgarklassen var till obestridlig fördel. Den börjar med ett brott, i det att lantdagsupplösningen, som skedde på befallning av Krenskis regering och utfördes med bajonetter sedan lantdagen lagligen förklarar sig oberoende av denna regering, av den borgerliga lantdagsgruppen och regeringsmajoriteten godkändes.

Efter detta var den borgerliga regeringens förhållande till Rysslands kapitalistregering det allra bästa.

Följande steg var strävan att utvidga senatens maktbefogenheter. Dessa förhållanden höljdes i fullkomligt dunkel ända från början — något ovanligt i den tidigare politiken. Först när allt var färdigt publicerades ett märkligt manifest. Kerenski lovade avstå en del av de heliga storfurstliga maktbefogenheterna åt Finland, men märk väl icke åt folket d. v. s. åt lantdagen utan åt senaten, vilket vill säga åt borgarklassen.

Vi erinra om de enstämmiga glädjeyttringarna inom högerpressen och huru den nu skröt över sina självständighetssträvanden. Men händelsen undanskymdes snart av andra tilldragelser. Ett brott emot folket hade i alla fall begåtts och resultatet kom att bli vittgående, såsom vi senare få se.

Men nu följde en tid, då regeringsärendena blevo fullständigt intrasslade.

Den enkla orsaken härtill var den, att den „lagliga” interimsregeringen i Ryssland i början av november störtades.

Ända till det sista hade de borgerliga regeringskretsarna uppehållit underjordiska förbindelser med denna. Lantdagens första vicetalman svor densamma trohetsed, och lantdagens första tid förgick helt och hållet i väntan på vad underhandlingarna med den ryska generalguvernören skulle föra med sig. Slutligen blev planen klar — huvudsavsikten var att av interimsregeringen begära utvidgandet av dess maktöverlåtelse åt senaten. Denna plan försenades en dag. Plötsligt hade i Ryssland uppflammat en ny revolution. Makten hade övergått i proletariats, de bekanta bolschevikernas, händer. Såväl Kerenski som Nekrasov försvann med sina handlingar.

Nu hade även grunden brustit för den finska borgarregeringen. Det gällde att finna en ny!

Rysslands regering dög icke mera, ty den var en arbetarklassens regering. På dess möjlighet varken trodde eller ville man tro, och den föraktades instinktivt.

Då började de borgerliga helt plötsligt följa grundlagen, och därför föreslog de att storfurstens makt skulle överlätas på en tremanna statsföreståndarnämnd. Detta överlåtande skulle ske enligt sättet för val av talman.

Socialisterna anmärkte, att lantdagen redan den 18 juli — enligt i grundlag stadgad ordning — hade proklamerat sig som innehavare av högsta makten. Denna lag (den s. k. „maktlagen”) fordrade de, att nu skulle promulgeras. De fordrade, att den nya lantdagen skulle godkänna deras reformprogram „Me vaadimme”.

Agrarerna, som hittills i allt hade följt högern, framförde nu en förmedlande ståndpunkt: den nya lantdagen skulle övertaga högsta makten, varefter maktlagen skulle stadfästas.

Att högerns förslag icke var annat än ett stats-kuppsförsök, var redan då klart. Visserligen försökte man bevisa, att grundlagens paragrafer fordra väljandet av en statsföreståndarnämnd och framför allt att denna skulle bliva blott interimistisk. Interimistisk visserligen, men blott i två fall! Antingen så, att man lyckades finna en konung, vilket grundlagens paragrafer även förutsätta. Eller så, att Kerenski eller Kaledin eller vem som helst lyckades betvinga de „avskyvärda” bolschevikerna, varvid man

skulle återgå till den gamla ordningen. Nu betvivlar ingen, att denna statsföreståndarnämnd skulle hava kvarstått som ett bestående stöd för fåmannaväldet.

Det oaktat segrade just detta förslag. Bakom detsamma stod visserligen blott den yttersta högern, men genom illojala omröstningsknep kommo även agrarernas röster det till godo. Då ropade redan agrarerna: högern spänner bågen alltför högt.

I sista ögonblicket lyckades socialisterna få själva valförrättningen uppskjuten. Men då de samtidigt höllo fast vid maktlagen och me-vaadimmeprogrammet, togs deras förslag icke ens under omröstning.

Nu uppstod en oklar, spänd situation, som snart tog sig utlösning i november månads storstrejk. Då reste sig Finlands hela arbetarklass hotande inför de borgerliga herrarnas ögon. Den framträdde i sin förtvivlans hela kraft, och den fordrade bröd och rätt. Den visade med all tydlighet, att högern ändå är tvungen att taga även arbetarklassen i detta land i betraktande; tvungen att minnas, att reformernas stund har slagit — äntligen, ohjälpligt.

Förstod man detta?

Till en början såg det nog så ut. Storstrejken tvang en stor del av högern att gå in på, att 1) lantdagen tog högsta makten i sina händer och 2) att kommunallagarna och lagen om 8-timmars arbetsdag genast stadfästes. Men icke långt därefter tillsattes den nya senaten, och detta var den yttersta högerens Svinhufvudska senat.

Här börjar en ny följd av borgarregeringens försyndelser, börjar den verksamhet, som i sista hand avgjorde revolutionen och inbördeskrigets utbrott.

Den Svinhufvudska senaten var ohöljt en borgarklassens regering, vars program kort om gott var: att gendriva socialisternas reformförsök i lantdagen («klassintresse») och att undertrycka arbetarklassens frihetssträvan („anarki”). Förgäves varnade socialisterna genast för inbördeskriget. Förgäves förutsade de öppet, att högern på detta sätt skulle leda folkets djupa lager till en oemotståndlig revolt. Men — allt detta var att tala som för döva öron. Ty det man då anade, det är nu klart — och detta var just denna regerings avsikt.

Sedan högern fått till stånd en sådan senat, läto de utan vidare tanken på enstatsföreståndarnämnd fara. Socialisterna fingo nu nöja sig med att följa maktlagen. Var manne medelvägen funnen?

Låt oss nu i korthet kasta en blick på senatens försyndelser: mot grundlagarna, mot lantdagen och mot folket!

Två sidor i senatens handlingssätt böra särskilt betonas.

För det första det faktum, att senaten i all tysthet betraktade det förutnämnda utvidgandet av senatens maktbefogenheter genom interimregeringen som ledtråd för sin verksamhet. Detta är en utomordentligt viktig sak. Det är sant, att den Setäläska senaten hade givit „laga kraft” åt detta aktstycke. Men vi tro dock, att icke ens hr Svinhufvud själv hade kunnat erkänna dess laglighet. I alla fall är det solklart, att då lantdagen tog högsta makten i sin hand, gällde det icke högsta makten i en av någon interimistisk rysk ministerregering inskränkt form, utan högsta makten i sin helhet, sådan den förefanns enligt grundlagarna.

Men detta hindrade icke denna „självständighets-senat” att godtaga interimregeringens proklamation, ty den var fördelaktig för densamma.

Men — varför hindrade då icke lantdagen detta brott mot grundlagarna?

Till en del ville man inte märka, till en del märkte man kanske inte heller vad saken gällde. Och orsaken härtill var till stor del den hemlighetsfullhet, som är det andra utmärkande draget för denna senats handlingsätt. Till och med borgartidningarna beklagade ju stundom, att de fingo sina notiser om sin regerings verksamhet — ur utländska blad!

I följd av dessa tvenne egenskaper hos senaten kom man dithän, att denna som en självhärskare ledde lantdagen, ehuru den tvärtemot egentligen stod under lantdagen, den högsta maktens lagliga innehavare. Men lantdagens borgerliga majoritet gick med beredvillighet in härpå. Den litade på sin regering så i gott som ont — ty det var fördelaktigt för densamma. Tvärtemot alla lagparagrafer lät högern senaten företräda storfurstens makt inför lantdagen. Sedan sade man: låt oss bibehålla denna gamla plägsed! Om en bättre parlamentarism brydde man sig icke.

Den makt, senaten sålunda tillskansat sig, begagnade den snart vid talrika reaktionära åtgärder. Några exempel.

En av senatens mest påskyndade åtgärder var ämbetsmannaväldets utvidgande och befastande, samtidigt som man i lantdagen föreslog ämbetsinstitutionernas popularisering. På en kort tid hann man bl. a. inrätta flera nya överstyrelser. Senatens förfaringssätt härvidlag var törhända ännu mer egenmäktigt än under Seyns tid. Också inlade de lägre tjänstemännen protets häremot. Om lantdagens åsikt frågade man icke alls. Senaten förbigick t. o. m. härvidlag grundprincipen om lantdagens självbeskattningsrätt. Först efteråt hade redan utanordnade penninganslag uppförts i statsbudgeten, vilken — skam att säga — godkändes i lantdagen.

Även i de för hela folket så viktiga utrikesärendena tillskansade sig senaten en ohöjd självbestämmanderätt. De socialistiska representanterna i lantdagen ville, att dessa ärenden skulle lämnas under uppsikt av en av lantdagen tillsatt särskild komité. Men denna komité gjordes ofarlig. I stället fick man höra, att senaten hade tillsatt ett särskilt hemligt kabinett för utrikesärenden, vars görande och låtande ännu i dag som är höljt i dunkel.

Några fakta kunna dock, när det gäller frågan om huru senaten tänkte sig lösandet av vår självständighetsfråga, fastslås. Att den härvidlag högg yxan i sten, voro även de borgerliga tvungna att delvis medge. Ehuru makten i Ryssland innehades av en regering, vars grundprincip var fred och folkens självbestämmanderätt, försökte senaten dock förbigå just denna regering, ty den var en arbetarregering. Att förneka detta har aldrig lyckats. Ministerstatssekreteraren tillkännagav t. o. m. öppet — och hans delaktighet i dessa ränker är mycket stor — att han under inga förhållanden ämnade träda någonslags förbindelser med bolschevikerna. De utländska makterna måste giva senaten ett avlöjande svar, socialisterna måste resa till Petersburg för att reparera de begångna felstegen, förrän man fick till stånd den betydelsefulla överenskommelse, som på fredlig väg gav Finland dess självständighet.

Ännu måste dock ett faktum, det allra viktigaste, framhållas. Genom sitt egenmäktiga förfaringssätt åstadkom senaten utbrottet av det inbördeskriget, som nu rasar — borgarregeringens kallblodiga brott mot Finlands hela folk!

Efter det senaten den 27 sistlidne januari publicerade sin krigsförklaring, råder härutinnan icke mera något tvivelsmål. Enskildheterna tillhöra det fördolda. Först i dessa dagar hava några sidor av detta skamliga spel blivit avslöjade. Några randanmärknin- gar torde härvidlag vara tillräckliga.

Huvuduppgiften var naturligtvis att skapa en krigshär. Denna krigs- här fick borgarregeringen av de bekanta „skyddsgardena”.

Men varifrån kommo då skyddsgardena? De tidigare krigsårens militära funderingar bilda kanhända deras ursprung. Men huvudsakligen stiftades de först efter revolutionens utbrott senaste vår. Deras grundläggare framförde tvenne skäl för deras inrättande: öppet talade man förnämligast om „livets, hemmets och egendomens” skyd- dande; enskilt fick man även veta, att det gällde att rusta sig till kamp mot den ryska militären för Finlands självständighet.

Vi måste erkänna, att dessa motiv helt säkert varit de utslag givande vid inrättan- det av mången borgerlig skyddskår. Men då tänkte man icke på vad man gjorde, sett från arbetarhåll. För det första tänkte sig arbetarklassen vägen till självständighet all- deles annorlunda än vår borgarklass i allmänhet gjorde det: den litade sig till den fredliga vägen — som även förde till målet. För det andra var det fullt klart, att skyddskårernas verksamhet stod i samband med de bekanta, envisa om också misslyckade försöken att avskaffa milisen, den fredliga och ordningen väl upprätthållande milisen — det enda resultat arbetarklassen vunnit. Det var alltför klart, på vilka makters sida skyddskå- rerna helt naturligt en gång skulle ställa sig. Intet under att de så småningom visade sig som arbetarklassens motståndare; intet under att arbetarklassens självbevarelsedrift tog sig uttryck inrättandet av ordningsgarden (röda garden)! Och snart hade vi tvenne mot varandra fientliga organisationer, mer eller mindre full- ständigt beväpnade — ehuru det i Finland icke fanns någon vapenfabrik. — —

På hösten inträffade i alla fall omärkligt en väsentlig omkastning av förhållandena. Även härvidlag betydde den Svinhufvudska senatens tillkomst en skarp vändning.

Och detta i all synnerhet vad arbetarklassen beträffar. Ty dess krafter hade genom storstrejken visat sig hotande. Offentligt gjorde man nu några beklagliga, av arbetarna själva ogillade mord till huvudsak. I stilla hemlighet åter upptog den borger- liga regeringen de vita gardena som sina trupper. Att detta så lätt gick för sig, får sin förklaring ur skyddskårernas instinktiva förutsättningar. Vid sidan av skyddsgardena begynte man nu grundlägga andra, tillsvidare hemliga, beväp- nade kårer, uttryckligen även för andra ändamål än det „allmänna lugnets skyddande”.

Detta brottsliga tilltag var avgörande. Däröfver var borgarregeringen även fullt medveten, eftersom allt försiggick hemligen, i mörkret. I lantdagen försökte man under masken av en „fast ordningsmakt” få till stånd en „blott av regeringen” beroende armé. Men att regeringen redan skaffat sig en sådan, därom visste man i lantdagen — borgarna undantaget — ingenting.

Inbördeskriget var från borgerligt håll en besluten sak. Följde nu blott en räcka tilltag, som gjorde brottet fullständigt, en räcka cyniska förberedelser för ku- vandet av arbetarrörelsen i det ögonblick den märkte bedrägeriet.

Behöva vi väl här påminna om allmänt kända fakta! Södra Österbotten och Nord- Karelen utsågos till centra, varifrån krigsrörelserna skulle börjas. Som ledare anskaffa-

des i mördande förfarna utländska officerare. — Till överbefälhavare utnämdes den ryska tsarismens hantlangare, Mannerheim. Oavbrutet värvades nya trupper — och tack vare användningen av de mest lögnaktiga bevekelsegrunder, genom tvång och penningar lyckades man även delvis härutinnan. Vapen och ammunition anskaffades. Livsmedel anhopades i hemlighet — samtidigt som nöden bland arbetarbefolkningen nådde sin höjdpunkt. Järnvägarnas rörliga material bortfördes likaså. En fullständig strejk bland tjänstemännen planlades. Alla förberedelser voro slutförda, allt var klart — man väntade blott lystringssignalen.

Men då kom ett sträck i beräkningarna. Arbetarna märkte bedrägeriet litet för tidigt. Bombfabriken i Viborg avslöjades, striderna begynte.

Då kunde borgarregeringen icke längre fortsätta sitt spel, och den 27 januari fingo vi meddelande om att skyddskårerna hade grundats på regeringens befällning — mottogo vi krigsförklaringen.

Men halva Finland var i samma ögonblick förlorat, och borgarregeringen störtad och skingrad.

Borgarregeringens försyndelser! Vi hava framvisat dem här. Den oavbrutna kampen mot folkväldet, det hemliga anstiftandet av inbördeskriget — detta är borgarregeringens historiska brott. Och detta är även ett hela borgarklassens brott.

En slik borgarregering får aldrig och kan aldrig återvända. Den har skattat åt förgängelsen, den hör det förgångna till.

Och nya krafter härska nu i den gula borgen. I Finlands hjärta rasar en förtvivlad kamp mellan det nya och det gamla. En ny tid har grytt — äntligen, oundvikligen. Ty tiden går sin gång — och tiden skall engång bygga det nya samhället.

En Socialist.

Livsmedelsfrågan som en av orsakerna till revolutionen.

Samhällssystemet, som stöder sig på fåtalets rikedom och flertalets fattigdom, håller massorna i okunnighet. Deras inkomster går så fullständigt åt för inköp av livets viktigaste nödtorft, att de i stort sett icke kunna skaffa sig någon nämnvärd bildning. Ett resultat härav är att massorna, när de gå till revolution, icke göra detta ledda av förnuftet utan bemäktigade av känslor och instinkter. Härav följer även, att revolutioner icke göras utan uppstå av sig själva.

Starkast av alla instinkter är lusten att leva. Den är tillvarons viktigaste sporre. Bristen på livsmedel för uppehållet av livet är den magnet, som sätter de slumrande massorna i rörelse. Arbetarskarorna kunna utan att knota utstå mångahanda förtryck. Man kan vägra dem församlings- yttrande- och föreningsfrihet. Deras idéfränder kan man fångsla och till och med döda, utan att någon revolution enbart för den skull utbryter. Men så snart brödet tar slut, och den ömtåligaste frågan, nämligen frågan om livets kraftkälla, blir kritisk, sätta sig massorna i rörelse. Då kan ingen makt i världen dämpa deras framstormande. Då äro de färdiga för revolutionen.

Samhälleligt och statligt förtryck, motarbetandet av demokratiska reformer m. m. dyl. har också varit orsaker till revolutionera, men utan hotande hungersnöd ha de icke ensamma kunnat framkalla större revolutionära massor på arenan. Den till det yttersta tillspetsade bristen och nöden bland folket, i samband med det grövsta sociala och statliga förtryck förorsakade franska revolutionen. Men oaktat man lindrade det statliga förtrycket och erbjöd folket ny grundlag så nöjde detta sig icke härmed. Giv oss bröd! ropade de, vad bry vi oss om grundlagar.

1848 års revolutionära rörelser i Europa framtvingades alla till stor del av svält och nöd. I Tyskland t. ex. äro de kända under namnet potatisrevolten. Naturligtvis bottnade de ytterst i det dåliga reeringssystemets politiska och sociala förtryck, men den gnista, som sist och slutligen tände branden, var ändå hungern.

Den ryska revolutionen uppstod först då, när det av statligt och samhälleligt förtryck uppretade folket lämnades utan bröd. Den i Ryssland och isynnerhet i Petersburg senaste vinter rådande hungersnöden fick det ryska folkets lidandes bägare att rinna över. Detta blev gnistan som fick den eldfängda stämningen att slå ut i revolutionär brand.

Våra förhållanden ha här en annan prägel än de som rådde i Ryssland och Frankrike. Men föreningsband finnas väl. Ett av dessa är livsmedels- eller brödfrågan. Den har hos oss liksom i Ryssland och Frankrike varit revolutionens huvudorsak. Vi ha som många andra länder tungt fått bära följderna av tsarismen. Den Borovitinoffska senatens livsmedelspolitik hade till den grad intrasslat förhållandena för den Tokoiska senaten, att denna skulle behövt alla folklagars eniga understöd för att kunna lyckas i sin uppgift.

I början såg det dock ut som om brödfrågans ordnande skulle gå lyckligt. Såväl producenter som konsumenter tycktes hysa förtroende för regeringen. Kringgåendet av livsmedelslagen var icke alls så vanligt bland producenterna som förut och sedermera.

Men detta förtroende var skenbart. Från arbetarhåll fick den Tokoiska senaten snart icke mera något stöd, tvärtom försökte man såväl medvetet som omedvetet försvåra dess ställning. Borgarklassen åter förhöll sig som om någon revolution alls icke inträffat. Förutsättningarna för en överenskommelse voro på vardera sidan ringa. Snara och vittgående sociala reformer hade kanhända kunnat bibringa situationen en fredlig lösning om man härtill hade förmått åstadkomma någonslags samarbete mellan konsumenter och producenter i livsmedelsfrågan.

Förutsättningarna för ett sådant samarbete lämnades dock av bägge parterna obegagnade, även i den mån de kanhända borde förefunnits.

Genom lantdagens upplösning och smörplundringskravallerna sprängdes Tokoisk senat och då började den ena besvikelsen efter den andra uppträda på livsmedelspolitikens område. Den borgerliga resten av senaten förstod icke alls revolutionstidens fordringar. De och hela borgarklassen förresten fortsatte att handla som om ingen revolution inträffat. Till ledare för livsmedelspolitiken sattes en fullkomligt inkompetent person, senator Åkerman, som trodde, att man genom att höja priserna skulle få mera livsmedel. Senatens tidigare givna lagar och förordningar kringgicks och bröts både hemligt och öppet. Förtroendet för regeringen sjönk hastigt både hos producenterna och i synnerhet hos konsumenterna. Åkermans politik var en lek med folkets nöd. Senaten, som givit Åkerman synnerligen fria händer, märkte alltför sent, att tyglarne hade släppts för lösa i svaga händer.

Det lilla förtroende för regeringsåtgärderna som den Tokoiska skaffat sig, försvann nu totalt. Alla folklager väntade på någon räddning.

Den efter novemberrevolutionen tillsatte livsmedelsstyrelsen med direktör W. A. Lavonius i spetsen ingav nya förhoppningar. Herr Lavonius var känd även bland landets arbetare som en framstegsvänlig borgare, en mänskotyp som bland vårt reaktionära borgarskap nästan är ett fenomen. Såväl den borgerliga som den socialistiska tidningspressen förhöll sig sympatisk, om än den senare förhöll sig mera avhållande gent emot den nya livsmedelsstyrelsen. Ställningen var icke hopplös, men ej heller alltför lovande. Arbetarklassen hade uppställt sina fordringar i livsmedelsfrågan genom Finska Landsorganisationen och Konsumtionsandelslagens Centralförbund. Grundfordringarna gingo ut på att de i landet befintliga spannmålsförråden skulle fördelas lika, att importen borde ägnas särskild uppmärksamhet och att kraftiga åtgärder skulle vidtagas emot jobbare. Konsumtionsandelslagens Centralförbund hade ordnat sina fordringar till ett program, som skilt framställdes för regeringen. Likaså framlades Finska Landsorganisationens fordringar. I bägge programmen ansågs en allmän livsmedels inventering över hela landet vara nödvändigt likaså utövandet av noggrannare kontroll över livsmedlen och strängare straff för brottsligt förfarande. Arbetarnas representanter i lantdagen yttrade bl. a. att arbetarena icke fordra annat än att livsmedlen fördelas så, att alla åtminstone få litet, med andra ord att nöden, ifall den kommer, träffar den förmögne lika väl som den obe-medlade.

I början såg det ut, som om livsmedelsstyrelsen skulle skridit till åtgärder för att

uppfylla dessa fordringar. Man vidtog vittgående åtgärder för att skaffa spannmål. Lika så planlade man en allmän inventering och undersökning. Arbetarna började lugna sig, oberoende av senatens övriga emot arbetarna fientliga verksamhet. Men så kom besvikelsernas tid. I livsmedelsgranskningen lämnades för de förmögnare klasserna en bakport öppen, ity att de fingo låta sin livsmedelslager granskas av en stats- eller kommunaltjänsteman åtföljd av en annan trovärdig person. Denna utväg stod förstas öppen huvudsakligast för de förmögnare och den officiella granskningen hade kommit att gå ut huvudsakligast över de fattigare, som ingenting hade att synas. Hela detta företag som skulle ha kostat stora uppoffringar och utgifter skulle sålunda ha blivit tämmeligen ändamålslost och alstrat misstro.

Detta var den första branden i arbetarenas revolutionära låga. Arbetareorganisationerna vägrade att bidra till inventeringen och ställde sig rent av fientligt emot densamma. Därmed var den dömd att fullständigt misslyckas. När härtill ännu kom att livsmedelsstyrelsen avgick och i samband med avgången framgick att senaten hade hindrat livsmedelsstyrelsen i dess arbete och innehållit de medel, som lantdagen beviljat livsmedelsstyrelsen, så var jordmånen färdig för revolutionen.

Som bakgrund för allt detta må ännu nämnas, huru våra gammalmodiga domare stodo oförstående och överksamma inför brott mot livsmedelslagen. Dessa förbrytare, som åsamkat sina medmänniskor hungersnöd och förskaffat sig själv rikedomar, dessa krigstidens parasiter, dömdes, när man någon gång lyckades avslöja deras förehavanden, till 20—100 marks böter för brott på villka de förtjänat flere tusen mark. Icke alltför sällan släpptes de utan straff.

Ett sådant uppträdande från Höga Rättvisans sida var icke ägnat att förekomma brott emot livsmedelslagen, utan det tvärtom nästan ökade dem. Men det värsta härmed var, att de mindre bemedlades sinnen uppretades.

Med dessa fakta för ögonen måste varje ärlig medborgare erkänna att den Svinhufvudska senatens politik i livsmedelsfrågan icke överensstämde med fosterlandets fördel, även oberoende av om den icke överensstämde med arbetarnas fordringar.

Av en borgerlig regering kan man ju icke fordra, att dess politik skulle gå ihop med arbetarnas fordringar, men av en ärlig borgerlig regering måste man fordra, att dess politik är fosterländsk och att den i sitt handlande åtminstone delvis tar minoritetens fordringar i beaktande.

Fosterlandets fördel fordrar att regeringen i allt sitt görande och låtande strävar till att bevara freden och i livsmedelsfrågan hade detta låtit göra sig. Nu omöjliggjorde man livsmedelsstyrelsens verksamhet och därmed hade man förstört det lilla förtroende, som arbetarklassen ännu hyste för regeringen.

Säkert är, att den Svinhufvudska senatens missgrepp i livsmedelsfrågan är en av de mest vägande orsakerna till att ställningen i vårt land har utvecklats sig emot revolutionen och slutligen lett till inbördeskrig. Folkets stora massa har alltid lidit mycket, men när dess ömtåligaste fråga, brödfrågan, har blivit kritisk, så har tålamodet tagit slut.

K o n s u m e n t .

Jordfrågan.

Frågan om jorden, allas vår moder, och vem som skall besitta den har i synnerhet varit ägnad att väcka missnöje mot de makthavande. Den politik som de besuttna klassernas regering här i landet bedrivit har lett till svåra missförhållanden, ity att en förtryckt klass av torpare, backstugusittare och fiskartorpare uppstått, jordvärdet stigit till en svindlande höjd, och all möjlighet på senare tider uteslutits för obemedlade att binda sig vid jorden.

Följer man torparklassens historia, så får man i stora drag klart för sig, huru förhållandena kunnat bli sådana de äro.

Torp funnos före 1750 talet mycket litet och huvudsakligen på adelsgodsen. Genom storskiftet i mitten på 1700 talet fingo bönderna sina bestämda jordlotter att bebrukas och användas med full äganderätt. I deras intresse låg att få sin jord upparbetad så väl som möjligt. I detta syfte upplät de obehövlige marker att odlas av ungt, ägendomslost folk. För rätten att få bruka jorden gjorde dessa nybyggare dagsverken åt jordägaren och bägge hade ömsesidig nytta av förhållandet.

Villkoren voro på denna tid rätt mänskliga och varierade i den mån jordägarens sinnelag var olika. Under den efter storskiftet närmast följande tiden tillväxte torparklassen med en enorm hastighet, så att torpens antal mellan åren 1767 och 1805 steg från 9,000 till 25,000. Intill 1865 hade de stigit till 63,000, vartill nu torpen i Viborgs län även medräknas. Under denna tid hade folktillökningen icke lett till alltför menliga följder för samhället i stort. För den unga torparklassen var dock livet ingen dans på rosor. Ty de som ägde jorden visste nog att utnyttja denna sin prioriterade ställning, men folket var ännu „fäst vid jorden”.

Men så när den kapitalistiska utvecklingen vårt land. Med den följer en värdestegring på jorden och skogen, som återverkar ytterst fördärligt på torparklassens levnadsförhållanden. Jordvärdestegringen medförde för jordägaren möjlighet, att genom försäljning av skog eller jord kunna skörda mera av sin ägendom än genom torparens dagsverksarbete. Nu börjar egentligen torparklassens lidandes historia. Feodalismens förtryckssystem slår ut i blom. Den jordägande klassen lägger ett mer eller mindre medvetet redskap i det kapitalistiska utpressningssystemets tjänst som ett hinder i vägen för torparklassens vidare utveckling.

Några drag ur torparklassens liv må anföras.

Med äganderätten till jorden följde, att husbondens vilja var högsta lag för torparen. Den senares hela existens blev beroende av jordägarens nåd och den „ekonomiska lag”, som varit härskande över torparklassen intill senaste sekelskifte. På en del orter har förhållandena varit sämre, på andra bättre, beroende på böndernas olika ekonomiska förhållanden och olika starkt utvecklade snikenhet. Sämst hava de haft det på herregodsen. Men även bönderna hava gjort sitt bästa till att pressa ur torparna största möjliga vinst. Till torparnas vanliga skyldigheter hörde att göra mans- kvinno- och hästdagsverken, att lämna produkter

i

n natura som ull, bär, vilt, o. a. att hålla torpet i skick och mycket därtill. Dagsverken måste göras flere i veckan, och försummelser bestraffades med extra dagsverksskyldighet, där vräkning icke direkt tillämpades. På vintern måste torparen för gårdens räkning utan ersättning göra slädar, vävstolar, såar och annan slöjd. Arbetsdagen var vanligtvis lång, ofta från 4 f. m. till 9 e. m. förutom den tid, som åtgick till den oftast milslånga vägen från torpet till gården. De så kallade överdagarna, som voro dels hjälp- dels plikt- och dels tilläggsdagar, inföllo naturligtvis under de brådaste tiderna, när torparens äget arbete fordrade mest tid. Torparen var helt enkelt en viljelös tjänare åt sin husbonde. I ett kontrakt säges belysande nog: „Han bör alltid komma, när han blir efterskickad samt göra alla arbeten, av vad slag de vara må, och om han ej lyder, så bort med skräpet.” Såsom exempel på av vad slag dessa arbeten kunde bli må nämnas, att torpare enligt kontrakt varit tvungna att köra gårdens pigor till kyrkan, samt att därifrån hämta lysningarna åt sin husbonde. I fall han av glömska vanställde dessas lydelse så fick han plikta.

Mycket ofta levde torparna på sitt torp enligt muntlig överenskommelse med jordägaren. Där kontrakt uppgjordes, bestämde jordägarens vilja förstas deras innehåll. Hela kontraktskrivandet var en mera onödig procedur, ty ända intill 1860 avfattades alla kontrakt på svenska språket, som sällan begreps varken av jordägaren eller torparen. Jordägarens godtycke bestämde i alla fall förhållandet mellan kontrahenterna. De former detta kunde anta voro ofta otroliga. Sålunda tvangs torparen vid tillträdet och avflyttningen i regeln att erlägga s. k. handpengar, vilka vanligtvis gällde summor om flere hundra mark. Enligt en vetenskaplig utredning skall torparna i Keuru socken åt bönderna på detta sätt ha betalat 120,000 mk och i 8 kommuner tillsammans har denna extra tribut som de fattigaste hemburit de besuttna nått upp till $\frac{1}{2}$ miljon mark. En torpare som under sin tid betydligt höjt torpets värde genom nyodlingar har ännu ytterligare varit tvungen att gelda kontanter åt legogivaren ifall han sett sig nödsakad att i förtid bryta legoavtalet. När detta gått ut och eljest vid de ringaste försummelser har han i alla fall fått gå från sin uppodlade torva utan ersättning för all nedlagd möda. Uppsägningrätten har varit ett privilegium för legogivaren som använt den vid minsta förseelse från torparens sida. Härigenom har torparen för att icke förlora alla existensmöjligheter varit tvungen att bliva ett lydigt redskap för jordägarens vilja. För att göra detta förträffliga levande arbetsredskap så medgörligt som möjligt har jordägaren mycket ofta ända in till våra dagar vägrat torpare och backstugusittare kontrakt. Med ombyte av ägare till torparens jord följde antingen uppsägning av torpare eller ändring av kontraktet. Hårdast var utpressningen på herrgårdarna, men ställningen var något säkrare. Bönderna som själva fingo smaka kroppsarbetets tunga, behandlade vanligen sina torpare mänskligare, men vräkningar hörde till vanligheten för deras torpare. Orsakerna till detta feodala förtryck från jordägarens sida ligger icke så mycket i de jordägandes personliga profitlusta som i de rådande samhällsförhållandena. Privatäganderätten till jorden är den första förutsättningen, och den kapitalistiska utvecklingen har stödd på denna framkallat missförhållandena. När en gång all jord råkat i privat ägo, så fanns ingen annan möjlighet för den egendomslösa lantbefolkningen som klass betraktad än att ställa sig i direkt beroende av de besuttna. Med den kapitalistiska skogshanteringens inträde steg i en hast skogens och därmed jordens värde. Torpareklassen måste nu för att få kvarstå

vid jorden hembära jordägaren en inkomst, som motsvarade den av kapitalismen förorsakade jordvärdestegringen. Den utpressning, som torparklassen blivit utsatt för, är sålunda ett naturligt resultat av utvecklingen. Något rättfärdigande för de makt-havandes politik är detta inte, men väl i viss mån för enskilda representanter för de jordägande.

Denna utveckling verkade utöver hela samhället. Hårdast träffade slaget torparklassen. Den fick stå emot en utveckling som ville ha hela klassen utrotad. Väl misslyckades många torpare i denna kamp. Dels blevo de vräktas och dels råkade de i sådan misär, att de måste lämna jorden. Men genom de mest hårda öden har torparklassen lyckats hålla sig vid liv. I och med kapitalismens inträde var dock torparklassens utveckling slut. Mellan åren 1865 och 1890 växte torpens antal från 63,000 till 71,000 men år 1901 hade siffran sjunkit till 67,000 och 1905 stod den på 66,000. Tack vare dess inneboende seghet har torparklassen trots de svåraste vedermodor lyckats hålla sig vid liv. Men det lidande, den fått utstå för att kunna existera trots kapitalets påtryckning, har varit svårt. Den hårda hand som kapitalismen lade på landsbygdens fattigaste folkklass åstadkom de mest vittgående resultat. När möjlighet för unga att bosätta sig på landsbygden icke fanns, med mindre de ville underkasta sig samma utpressningssystem som höll sina bojar obarmhärtigt på torparena, så följde tillströmningen till städerna och utvandringen till Amerika. Den i städerna uppblomstrande industrin tog med öppna armar emot det levande materialet och fabriksproletariatet uppstod. I denna flykt från landsbygden har även backstugusittarnas och fiskarens ungdom deltagit. Här har icke fattats hembygdskänsla och fosterlandskärlek men väl möjlighet att kunna få växa upp och leva i hembygden. Storstadseländet är således i viss mån en direkt följd av orätt hantering av jorden.

Mot slutet av 1800 talet började knotet från torparna nå fram till de makthavande, som dittills slumrat för alla orättvisor på området i fråga. 1891 års lantdag tillsatte en komité för att utforska torparförhållanden. I komitén invaldes ingen representant för torparvärlden. När den från senaten anhöll om medel för undersökningen avslogs ansökan. De 60,000 torparfamiljerna voro för ringa för att bli ihågkomna av dem, som satt vid makten. En värre cynism än denna kan man knappast tänka sig. Medel fick emellertid från privat håll.

Efter 10 års juridiskt begrundande blev lagförslaget klart. Det antogs av 1900 års lantdag. Detta första ingripande i jordförhållandena stävjade på intet sätt den farliga utveckling som jordfrågan råkat i. Orsakerna till det onda berördes icke, ty allt fortfarande fick jordägaren behålla sin oinskränkta äganderätt till jorden och ingenting gjordes för att pressa ned jordpriserna. I stället formade man i sirliga lagparagrafer jordägarens „rätt” att exploatera sina underlydande. Förtrycket, som förut antagit mycket olika former, ordnades nu efter ett enhetligt system, vars efterlevnad garanterades av domstolar och polismakt. Ingen tanke på att jordarbetarn skulle ha någon rätt till jorden kan skönjas. Respekten för äganderätten kunde ej rubbas och vid ingången till det 20:nde seklet gav man laglig stöd åt ett feodalt förtryckssystem.

Enligt denna lag hade legogivaren rätt att säga upp torparen, ifall denne råkade i så svår fattigdom, att fara förelåg för, att han icke skulle kunna betala sitt arrende, eller om han åsamkat lägenheten dåligt rykte. I fall torparen av en eller annan anledning må-

ste lämna sitt torp före kontraktstidens utgång, så fick han ingen ersättning för de förbättringar, som han åstadkommit på jorden eller husen. När han vid legotidens utgång lämnade sitt torp fick han för gjorda förbättringar ingen ersättning ifall han skördat en motsvarande nytta av torpet. Har skörden motsvarat förbättringarna så tillfaller den förbättrade jorden utan ersättning jordägaren. Lärorikt är att se huru hans ersättning för gjorda förbättringar utfaller där han ej haft en mot utgifterna svarande nytta d. v. s. där bearbetandet av jorden ställt sig dyrare än normalt. I detta fall har jordägaren slupit med att betala bara jordvärde stegringen oberoende av, att torparen fått offra arbete och större utgifter. I det ena fallet dömer Höga Rättvisan jordägaren att betala värdestegringen och icke torparens nedlagda kostnader och i det andra fallet endast dessa och icke jordvärdestegringen. Detta juridiska praktblomster från anno 1900 är ägnat att hos de förfördelade alstra hat mot „lagen” d. v. s. den borgerliga lagen. Dennas försvarare djärves dock ännu tala om våra lagar från hedenhös när paragraferna från 1900 äro så genomskinliga.

I denna lag användes ännu uppsägning som straff för allehanda förseelser.

Torparen fick ingen rätt att utan särskild tillåtelse med ty åt följande arrendeökning bedriva jakt och fiske, ehuru hans skrala ekonomiska ställning så väl skulle ha varit i behov av dessa binäringar.

Dessa små detaljer är ägnade att belysa de lagstiftandes förståelse både för torparklassens lidande som för jordfrågans sociala innebörd. Icke ens på de senaste lantdagarna har jordfrågan ägnats den uppmärksamhet som den varit värd. Från lantarbetarna och torparna har missnöjet stigit allt starkare. Från de makthavande kommer ännu ett försök att nedtysta detta i form av arrendelagen av 1909. Genom denna äro de mest i ögonenfallande orättvisorna gentemot torparen något utjämnade och hans ställning blir någorlunda skyddad emot jordägarens godtycke. Men i sina grunddrag är denna lag fullkomligt samma andas barn som den tidigare. Jordägarens rätt till jorden rubbas icke och torparens skatteskuldighet lindras icke heller.

Den sociala väckelsen hade emellertid hunnit rota sig så starkt bland den ägendomslösa lantbefolkningen att juristeriets lappande icke kunde avhålla arbetarena från att fordra det feudala jordsystemets avlägsnande. Landets torparens sammanslutningar påyrkade hela torparklassens frigörelse från jordägarens beroende. Utan att egentligen ha preciserat sin ståndpunkt i jordfrågan åtog sig socialdemokratiska partiet torparklassens sak. Gentemot torparens program blevo de borgerliga partierna, som dittills på liv och död bekämpat varandra, tvungna att sammangå och enas om ett gemensamt program. En första sammanslutning av de besuttna gentemot de obesuttna uppkom i parlamentet tack vare de jordägarens intresse att behålla sin gynnade samhällställning. Torparklassens frigörelse från beroendet av jordägarna gestaltar sig väsentligt olika enligt de båda programmen. Torparena anse sig som bebrukare av jorden vara mera berättigade till den än jordägaren som endast skördat legoersättning och vilja stort sett erlægga till jordägaren jordens pris av den tidpunkt när de omhändertagit torpet. Jordägarens sakförare, den borgerliga lantdagsgruppen, har fordrat av torparen det höga värde, som jorden nu fått genom den kapitalistiska jordvärdestegringen och hans eget arbete. Frågan om den slutliga uppgörelsen mellan jordägare och torpare är så invecklad att någon fullt tillfredsställande lösning icke kan finnas. Vid avgörandet måste såväl torparens

arbete, hans lidna oförrätter, hans möjligheter att i framtiden bära skuldbördan, jordvärdestegringen och mycket annat tas i betraktande. Men att enbart tänka på att jordägaren ännu skall få valuta för sin jord ehuru hans torpare vanligtvis redan flerfaldigt i form av dagsverken gäldat jordens värde vittnar om blindhet såväl för gamla missförhållanden som för landsbygdens och hela vårt folks framtid.

Men icke enbart torparklassen, utan även backstugusittarena och fiskarena har tungt fått kännas vid detta samhällssystem. Jordägarens fullständiga äganderätt till jorden har givit honom rätt att beskatta dem, som bo på hans marker. Synnerligen rättslös har fiskareklassen varit ity att icke blott land utan även sjön samt delar av öppna havet har varit i de besuttnas ägo. För att få bedriva sitt yrke har fiskaren varit tvungen att hembära de besuttna en del av sin arbetsförtjänst, vilken beskattning ofta varit hänsynslöst betungande. Icke ens strömmingsfisket som är fiskarbefolkningens huvudnäring har varit fritt från denna beskattning. Fjällfisket har varit vattenägarens privilegium och således uteslutet för alla obesuttna. I de besuttnas ägo har ännu jakträtten legat, änskönt de fattigaste, som varken äger boskap eller jordbruksprodukter, skulle så väl behöva den bisträckning i hushållet som jakten kan ge. Backstugusittare och fiskare har otaliga gånger vägrats kontrakt för att de skulle bli de lydigaste arbetsmaskiner åt de besuttna. Så långt har hänsynslösheten gått att landägaren med lagens stöd förbjudit fiskaren att vistas på klipporna i havsbandet. Denna rättslöshet träffar icke enskilda individer utan hela samhällslager.

Detta om jordförhållandenas mörka sidor i smått. Statistiken visar ett lika beklagligt förhållande i stort. 1901 var 71 % av landets befolkning sysselsatt med jordbruk. Självägande voro endast 23 % av familjerna på landsbygden. Av dessa förvaltade 16 % 55 % av den privata jorden, medan de övriga 84 % egde endast 45 %. I 300 av Finlands landskommuner utgör den jordägande befolkningen icke ens 10 % av folkstammen. I herrgårdarnas förlovade land, västra Nyland, finns socknar med, 3.9 och 2.4 % jordägande befolkning. 34 % av lantbefolkningen har brukat arrendjord. 60 % av de jordägande har brukat sin jord utan torpare, 30 % har haft 1—3 torpare, på 355-lägenheter har funnits 21—100 torpare och på 21 lägenheter över 100 torpare.

Allmänt erkännes att vårt land redan länge stått inför en ytterst svårlöslig agrarpolitisk fråga. Icke nog med, att de beroende folkklasserna varit utsatta för förtryck, utan förhållandena har återverkat på hela samhället. Tillströmningen till städerna och fattigdomen på landsbygden äro direkta följder av de jordägandes oinskränkta rätt till jorden. Indirekt bidrager jordförhållandena till att fattigdomen i städerna hålles vid makt. Under de senaste årtiondena har en oavbruten tillströmning till städerna skett, varvid torparenas, backstugusittarens och fiskarens barn jämt och ständigt ökat industrikapitalismens levande material.

Dessa ungdomar som inplantas i en främmande jordmån rekrytera de arbetslösa och stadsslöddrets skaror. Deras själsliv och bildning står i överensstämmelse med den omvårdnad som samhället gett dem. När nu i dessa kristider samhällets „bottenslam kommer upp till ytan” och där gör sig obehagligt påmint så må den förbittrade medborgaren betänka vilken naturlag som låtit detta slam så rikligen avlägsna sig. Det är vårt samhälles utveckling som lett till detta. Och ansvaret härför faller icke på de förfördelade, som nu gör revolt, utan fastmer på de makthavande som likgiltigt åsett huru utvecklingen

gått emot en katastrof. Och det kan icke bestridas att vår borgarklass låtit de jordägande profitera på de fattigare folklagren på ett sätt som aldrig kan försvaras eller förlåtas. De makthavandes slummer för dessa sjukliga samhällsuppenbarelser kan icke förklaras enbart som respekt för äganderättens hälgd, och är det äganderätten till jorden som har alstrat detta elände i jordförhållandena, så är då bevisat att borgarklassen som vill stöda samhället på den privata äganderätten allt framgent icke duger att leda detta..

De åtgärder, som av den borgerliga makthavande vidtagits för att råda bot på det onda har varit missriktade och ytterst obetydliga. 1887 beviljades 150,000 mark för en torparbosättning i Kuopio län. Medlen gavs åt bönderna i stället för åt torparena och hela företaget misslyckades. Historien om donationsbönderna är det allra mest lysande kapitlet. Dessa hade råkat under den tyska östersjöadeln när Viborgs län hörde samman med Ryssland. 1837 förlorade de rätten att kvarstå på sin jord ifall godsherrn ville avlägsna dem. Då utbröt uppror. Statsmakten handlade då redan efter parollen „först lugn och sedan reformer” och lät bönderna få känna på blyet. Inför den rättsskipningen sågo de sig tvungna att retirera. 1867 kom reformen ity att lantdagen beviljade lån för godsens inlösen till staten. Annars har man strävat att genom anskaffandet av ägna hem binda folket vid jorden. Många vackra ord, granna tal och stort prat har presterats angående förbättrandet av den fattiga jordbefolkningens ställning, men när privatäganderätten till jorden har varit okränkbar, och det är den som framkallat det onda, så har den vackra omtanken icke förbättrat samhällsförhållandena. Det är härigenom som borgarklassen bör se sig vara medskyldig till vad som i dessa dagar händer. Och männe det vara rätt att säga medskyldig, när denna samma borgarklass, som nu ropar ve över „anarkin” och död åt de upproriska, suttit vid styret under den tid förutsättningarna för allt detta uppstått. Ända in i det sista har den ännu vägrat att rycka upp det onda med roten. Huru skall man inför dessa scener som till stor del har sin förutsättning i missförhållanden på landsbygden kunna rättfärdiga att vår borgerliga lantdagsmajoritetet spjärnat emot torparnas frigörande på mänskliga villkor, eller att samma grupp allt framgent vill för en minoritets privatbehov upplåta landets naturtillgångar. Ty ett fortsatt kvarblivande på den oinskränkta privateganderättens grund vill säga detsamma som att 23 % av lantbefolkningen tillerkännes all privat jord och detta så att 16 % av dessa jordägare få inneha 55 %, medan 26 % ha endast 4 % av jorden.

Huru kan det samhälle känna sig skuldfritt, som för några år sedan lungt åsåg, huru en förvaltare av miljoner pengar mitt i vintern med stöd av lagen drev ut ur sina hem dem, som hela sin tid slavade åt honom och samhället. Vi har väl ägt världens mest demokratiska folkrepresentation, men de, som suttit vid makten när samhällets värsta missförhållanden utvecklade sig, de har även i denna representation haft bestämmanderätten. Denna har de använt enbart i „samhällsbevarande” riktning d. v. s. i bevarande av det kapitalistiska exploateringsystem som omänskligt och grymt pressat de lägre folklagren såväl i stad som på landet. De resultat som genom socialdemokratien nåtts i lantdagen har gällt att skydda arbetarna mot de allra vidrigaste missförhållanden. Men ganska allmänt har man kommit till insikt om att orsakerna till det onda icke genom lantdagen kan paralyseras. Ty i den orubbliga privatäganderätten till jorden, vattnet och industrierna av vilka vårt folk har sin bärgning, ha vi att söka förutsättningarna för de nu rådande missförhållandena. I den heliga eganderättens mur kan här ingen bresch slås

sålänge de borgerliga ända från storkapitalistens till den okunniga torparens eller småborgarens representant stå vakt kring den sekelgamla orättvisan. Sålänge icke samhällets majoritet får reglera åtminstone de viktigaste produktionsmedlen och naturprodukterna uppstår nya missförhållanden som icke hinna utjämnas av de reformer som i kristider pläga utlovas för att när lugnet återvänt smälta ihop till fraser. I jordeländet skulle dock på reformväg en lindring kunnat uppstå om de makthavande lagt skatt på odlingsbar oodlad jord, men de besuttnas intresse eller „privatäganderättens hälgd” har stått högre än det allmänna goda. Intet under förty, om opinionen mot lantdagen vuxit och de behövande fordrat resolutare handlingssätt.

En man av folket.

Sunt förnuft om vapnen.

När man i fredstid ställde sig att betrakta de storartade krigsrustningarna, fästningarna, pansarbåtarna och de ändlösa soldatleden m. m. kom man att tänka på vart världen skulle hamna, om dessa krafter släpptes lös. Föreställningen alstrade en så fruktansvärd syn av nöd och förödelse, att vi måste avklippa tanketräden med en förtröstan på att vapnen aldrig skulle komma till användning. De äro ju till enbart för att upprätthålla den fredliga jämvikten och i deras hägn kan de fredliga näringarna blomstra. Förnuftet säger visserligen att mordvapnen icke smitts för att förhindra mord, utan tvärtom för att underlätta dödandet. Men förnuftets röst har man ej hört, ty endast en minoritet har kämpat för dess idéer. Världskriget bröt ut. Det hade framkallats av v a p n e n, „folkens beskyddare.”

Först stred man om, vem som börjat kriget. Tyskland, ropade ententen med en röst. Tyskland förklarade kriget och bröt den allmänna freden, som ententmakterna aldrig skulle ha stört. Men tyskarna „bevisade“, att just dessa makter tvungit dem att börja kriget, emedan dessas mångdubbelt större och relativt snabbt växande krigsrustningar uppenbarligen voro riktade emot Tyskland. För att rädda sig och sina naturliga levnadsrättigheter måste det fattigare Tyskland skyndsamt förklara krig mot sina rustande förnögnare grannstater. Och varför ställde sig England på krigsfot mot Tyskland? Tyskland skulle gärna ha låtit det vara i fred. Englands självbevarelsedrift „tvang” det att förklara krig. Huru skulle England lugnt kunna åse de övriga staternas kuvande i väntan på sin egen tur. Så började världens största försvarskrig, i vilket varje folk för att skydda sig självt inlade alla sina förstörelsekrafter.

Enskilda stridande livades av känslan att strida för det ädla och det rätta. Men förnuftet vinner i längden. Frågan uppstod om känslan är mäktig att avgöra vad som är rätt, och vad som är orätt, när den råder en engelsman att handla i rakt motsatt riktning, som den råder en tysk. Huru kunna begreppen rätt och orätt vara beroende av längd- och breddgrader? Man började fråga sig varför man krigar.

Ock förklaringen kom samtidigt från vardera sidan av fronten. Vi strider för en bestående, rättvis fred.

De ständigt stigande krigsrustningarna blevo alltför betungande för folken. På dem måste göras ett slut. Och för uppnåendet av detta mål sattes av taktiska skäl alla verkstäder i gång för att smida mera vapen. Människan kunde icke känna sig tillräckligt skyddad, så länge man rustade sig på andra sidan gränsen. En ädel tävlan uppstod mellan folken att undvika väpnad våld och i denna tävlan stupade i första hand ett par miljoner människor. Och den blodiga leken fortsattes allt vidare, ty inför de upphöjda målen få inga offer anses för stora. De modärna kanonernas kraft dödade sinnena. Hemmen, som icke voro tillräckligt skyddade, måste skyddas, och för att uppnå detta mål, nedlades de största offer. Europas bästa trakter lades i ruiner och tusentals fredliga människor fördrevos från sina hem. Men allt detta var nödvändigt, säger man, för att uppnå lugn och fred

Den preussiska militarismen är det ondas upphovsman, säga ententmakterna. Således alla till vapen för att krossa den. De tyska sakkännarna anse dock detta betraktelsesätt för kortsynt. De ha kommit till den slutsatsen att Englands herravälde på sjön och dess kolonialpolitik äro roten till det onda. Den preussiska militarismen är tvärtom en god sak, emedan den åsyftar det engelska herraväldets krossande.

En liten meningsskiljaktighet således mellan de visa. — Men i en sak äro de dock ense — och detta är i själva huvudsaken, nämligen att: Det ända och bästa medlet för uppnåendet av en snar och bestående fred är — att fortsätta kriget.

Stackars förnuft! Vart har du tagit vägen? Karl Liebknecht i Tyskland, E. D. Morel i England och hundraden andra hava dyrt fått plikta för att de fört förnuftets talan. Men förnuftet måste ändå slutligen segra. Ty, som Georg Brandes har sagt, är den enda fullständiga seger, som kan vinnas, förnuftets seger.

Vi finländare, som stått på sidan om striden har ända in i det sista kunnat behålla tanken klar.

Men nu, när kriget blossat upp i äget land, så har vårt förnuft omtöcknats. Vi börja från början samma tvister, som de i världskriget deltagande haft: Vem har börjat kriget, vem beväpnade sig först och vem tvang den andra att tillgripa denna „sista” utväg, som vi förstås icke velat inslå? De stridande behärskas ännu av hatfulla känslor över motpartens förrädiska åtgöranden. Men snart börja också vi fråga, varför strida vi? Och svaret kommer från vardera sidan: Vi krigar för att uppnå en verklig fred.

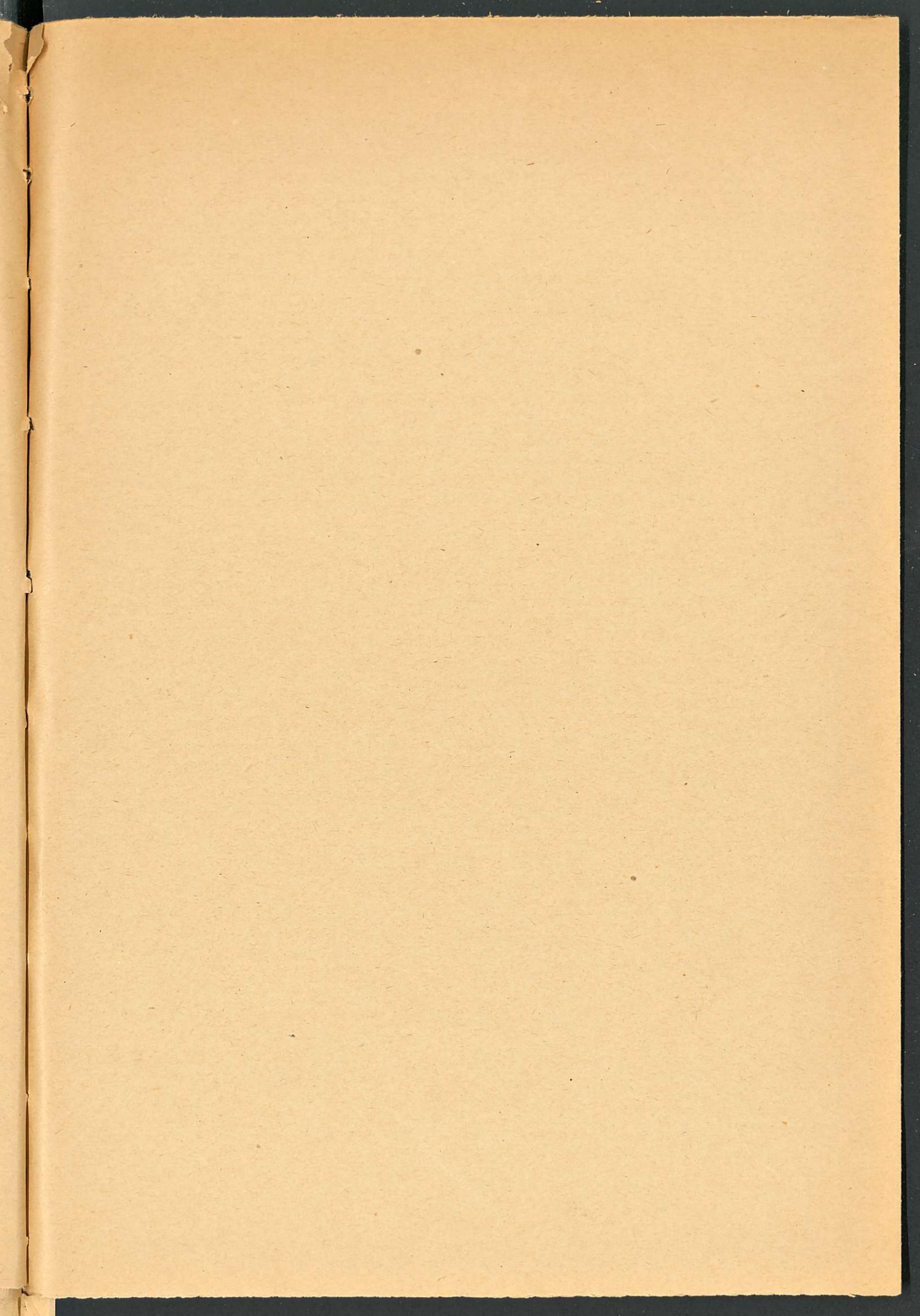
När Kerenski senaste sommar sade: „Förbannad vare den, som nu vill sluta kriget”, fördömde Finlands såväl borgerliga som socialistiska element honom enhälligt. Men vilken finländare skulle nu icke vara färdig att slå till med en liknande Kerenski-gest.

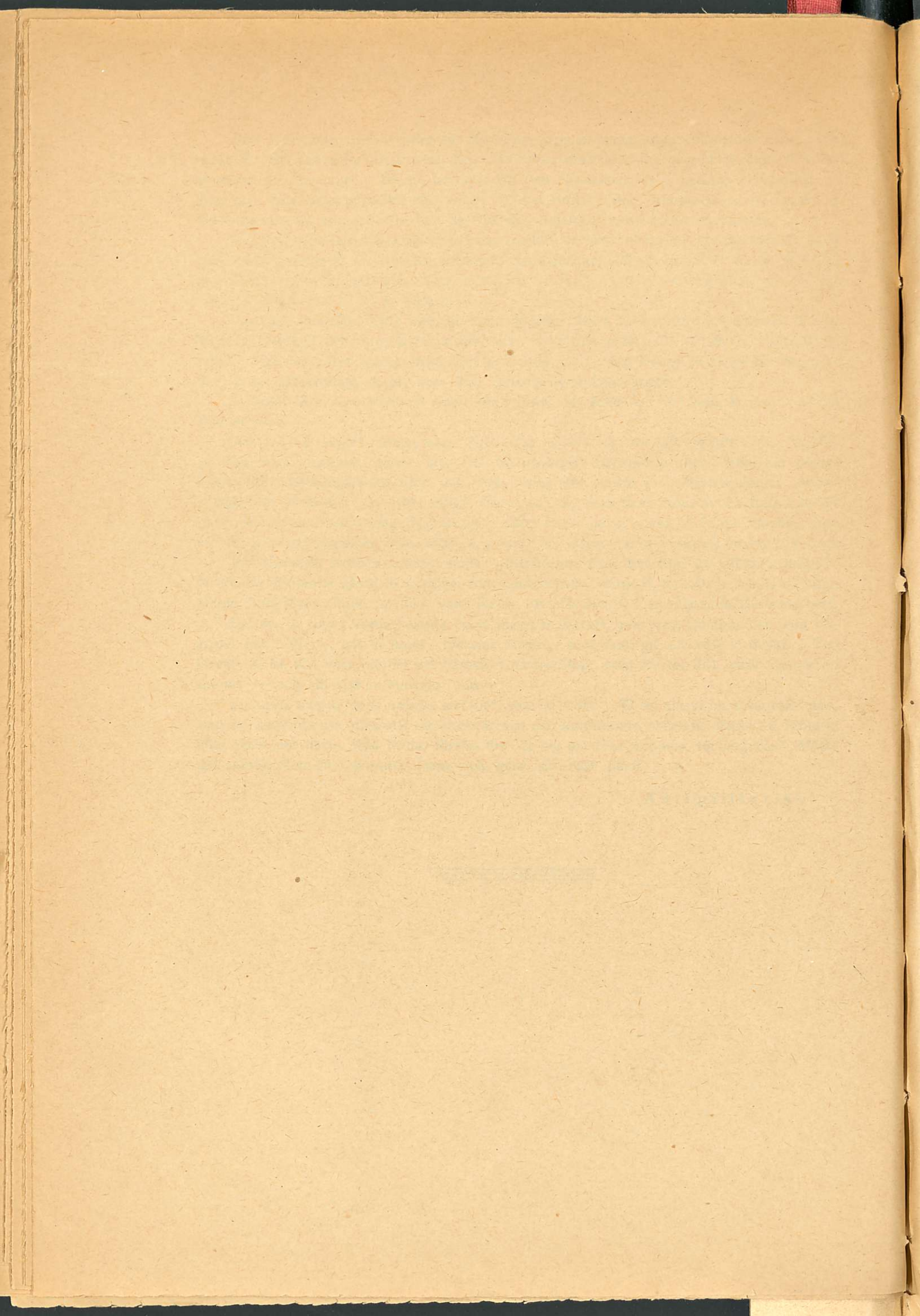
Det ser ut som i vapnet skulle ligga någon trollkraft, som överväldigar den som tillgriper det. Vi tro, att vi hålla i lyckans tärning, som skall ge allt vad vi önska. Och likväl så ha vi i våra händer ett hämskt mordredskap, som förstör allt, vad människan skapat — och till sist människan själv.

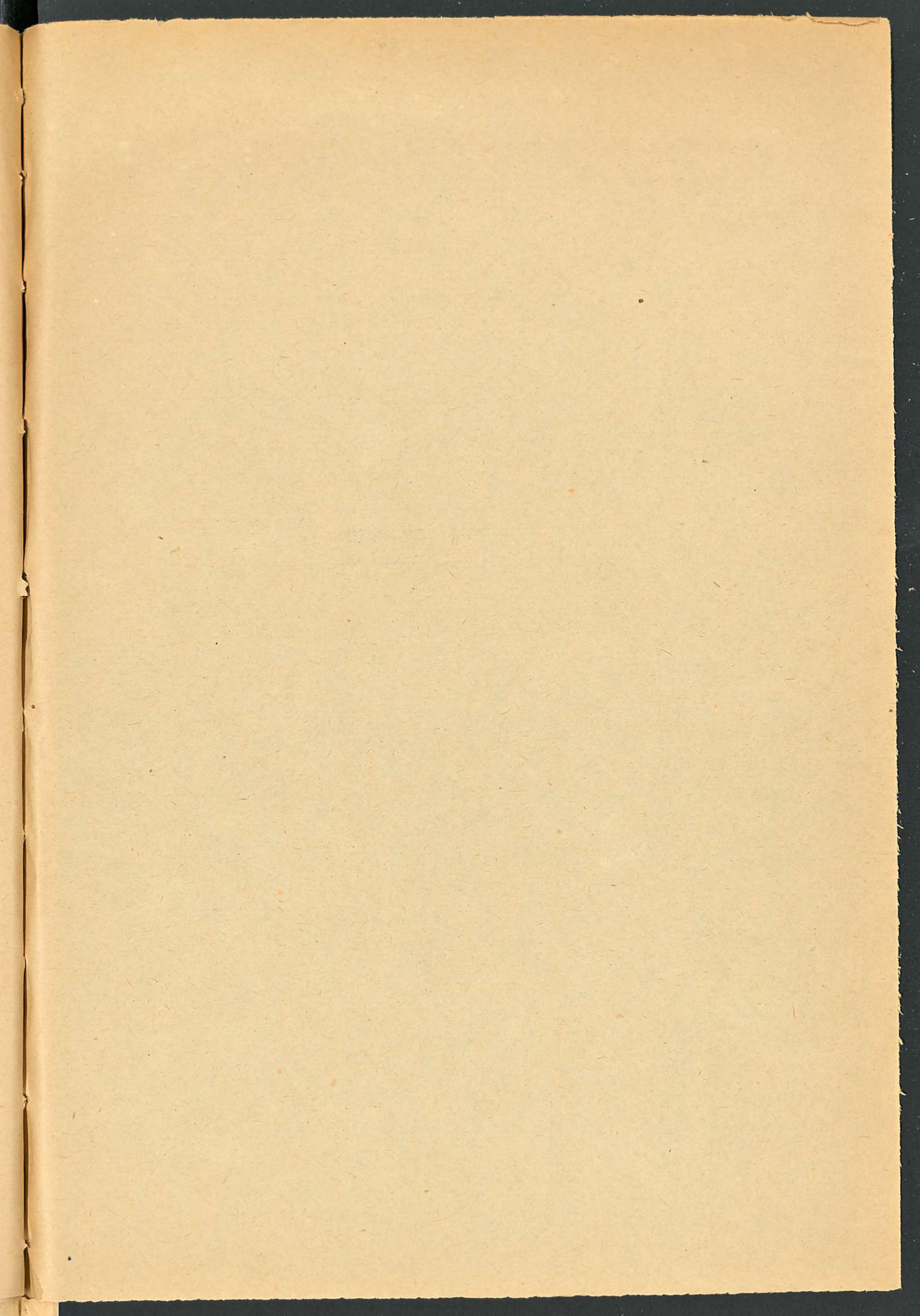
Finlands folk är dock icke så förfallet, som vi trott. Vi se, att vi ha tusentals män, som äro beredda att offra allt för eftervärlden och kommande släkten. Skall nu Finland låta detta sitt bästa blod flöda, förrän det lär sig att inse vapnens förbannelse? Mätte det sunda förnuftet komma fram och göra sin röst hörd.

Antimilitarist.

PRIS: 50 PENNI
